

Call for Papers
Jaarcongres Werkgroep Zeventiende Eeuw
Familie, verwantschap en dynastie
Leiden, 5 september 2025

Familie was in de geschiedenis van de vroegmoderne Nederlanden een belangrijk sociaal systeem. Familie bepaalde je plaats in de samenleving en verwantschapsrelaties waren essentieel bij het verwerven van status, middelen, banen, en kennis. ‘Familie’ speelde bovendien in verschillende lagen van de samenleving een centrale rol in de overdracht van kennis, kapitaal en netwerken van generatie op generatie.

Ook de politiek werd in hoge mate door familiesystemen beïnvloed. Zoals Julia Adams in *The Familial State* (2005) constateerde, waren de oude dynastieke systemen niet voorbehouden aan vorstelijke en adellijke families, maar bleef ook het regentenbestuur op alle niveaus een familieaangelegenheid.

Familieverwantschappen verbonden Europa onderling, dwars door territoriale (lands)grenzen heen. Ook het buiten-Europese kan juist voor de zeventiende eeuw inzicht bieden in de rol die familie en verwantschap speelden in overzeese gebieden, en hoe dat gekoppeld was aan demografische verschillen tussen Europa en de kolonies.

Dit jaarcongres richt zich op dynastieke systemen en praktijken. We zien familie en dynastieën als sociaal-cultureel geconstrueerde systemen, bestaande uit zowel verticale, multigenerationele opvolgingslijnen als horizontale verwantschapsnetwerken. Een ‘dynastie’ omvat meer dan enkel bloedbanden: het is een uitgebreid netwerk van affectieve relaties en wederzijdse verplichtingen met eigen regels, objecten, gebruiken en een collectief geheugen. Zoals antropologen benadrukken, is verwantschap bovendien geen natuurlijk gegeven, maar een werkwoord: zij wordt op allerlei manieren gemaakt, gecultiveerd en in praktijk gebracht.

Wij nodigen historici, kunsthistorici, letterkundigen, cultuurwetenschappers en andere onderzoekers uit om bij te dragen aan dit thema. Ook nodigen we

(onderzoeks)masterstudenten en promovendi nadrukkelijk uit om te reageren op deze call for papers.

Mogelijke benaderingen bestaan uit, maar hoeven niet beperkt te worden tot:

Thematisch

- De rol van zowel horizontale (synchrone) als verticale (diachrone) verwantschap in vroegmoderne begrippen van familie
- Alternatieve verwantschapssystemen, zoals patronagenetwerken, adoptie en melkverwantschap
- Emotionele en affectieve dimensies van familie en verwantschap
- De rol van gender in dynastieke systemen en praktijken
- Opvoeding, onderwijs en de rol van kinderen in de continuïteit van dynastieke netwerken
- Overerving en testamentaire praktijken: hoe was erfgoed binnen familiale systemen gegendered?

Bronnen en representatie

- Genealogische praktijken zoals die bijvoorbeeld door Stéphane Jettot en Markus Friedrich zijn bestudeerd
- Representatie en herinnering: cultivering van dynastieke identiteit via stambomen, portretten, herdenkingsgedichten, en andere vormen van herinneringscultuur
- Gelegenheidsgedichten en literatuur over familie
- Dynastieke strategieën in juridische bronnen
- Kennisoverdracht en vakmanschap in ambachtelijke families: rol van familie in kennisoverdracht in bijvoorbeeld schilders-, drukkers-, en brouwersfamilies

Methode

- Vergelijkingen tussen dynastieke systemen in de Republiek en andere regio's
- Digitale onderzoeksmethoden: het inzetten van innovatieve digitale technieken, data-analyse en visualisatietools in de studie van familie- en verwantschapsstructuren in de zeventiende-eeuwse Nederlanden
- Dynastieke strategieën bijvoorbeeld op het gebied van netwerk-informatiemanagement

De voertaal van het congres is Nederlands maar er zal ook gelegenheid zijn om voordrachten in het Engels te houden. Voorstellen van ca. 200 woorden kunnen uiterlijk 11 april verstuurd worden naar het organisatiecomité, bestaande uit:

Helmer Helmers

Natasja Peeters

Jasper van der Steen

Ton van Strien

Abstracts naar: j.a.van.der.steen@hum.leidenuniv.nl